

Програма партнерства Європейської Комісії – Світового банку Частини III для Європи та Центральної Азії
Програмний єдиний донорський трастовий фонд (TF073423) - Програма підтримки управління державними фінансами для України (EUR4PFM) – Компонент 2 Заходів

УКРАЇНА
Управління державними інвестиціями звіт про діагностичне оцінювання

10 лютого, 2023 року
Київ, онлайн подія

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY-NC-SA](#)

WORLD BANK GROUP

**Діагностична оцінка управління державними інвестиціями (УДІ)
за 2021 рік (основна оцінка та повоєнна відбудова)**

Саймон Ґрум
Міжнародний консультант

ЗМІСТ

- 1. Вступне слово: якими є** основні цілі оцінки та методи оцінювання?
- 2. Основні висновки за результатами оцінювання: що** є основними сильними та слабкими сторонами?
- 3. Оцінка за функціями УДІ: наскільки успішно** Україна виконує основні функції УДІ?
- 4. Повоєнна відбудова: як** добитись успіху?

ЧАСТИНА 1. ВСТУП: ОСНОВНІ ЦІЛІ ОЦІНКИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

ОСНОВНІ ЦІЛІ ДІАГНОСТИЧНОЇ ОЦІНКИ УДІ

- Надати урядові результати об'єктивної та актуальної діагностики показників УДІ на загальнодержавному рівні в порівнянні з передовою міжнародною практикою
- Провести моніторинг результатів, досягнутих завдяки недавньому реформуванню УДІ
- Визначити короткострокові та середньострокові пріоритети для подальшого реформування УДІ для визначення на їх основі оновленої стратегії реформування управління державними фінансами (УДФ)
- Установити базисний рівень, по відношенню до якого має вимірюватися успішність нових реформ
- Визначити орієнтири та надати настанови щодо вдосконалення процесів УДІ для ДПП та ДП
- Визначити орієнтири для врахування питань зміни клімату й надати настанови щодо вдосконалення
- Надати настанови щодо нагальних поліпшень системи УДІ в контексті російського вторгнення [НОВА ЦІЛЬ]

Мета цього оцінювання полягає в поліпшенні адресності державних інвестицій відповідно до стратегічних пріоритетів Уряду

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

- Для основної оцінки використовувалась концептуальна основа оцінювання Групи Світового банку 2015 року, що спирається на принципи, аналогічні принципам оцінки PEFA
- До цього оцінка системи УДІ України проводилась двічі. Першу провів Світовий банк у 2012 році, а другу — МВФ у 2016 році.
- З огляду на методологічні розбіжності результати цих трьох оцінок напряму порівнювати неможливо

Стандартні інструменти оцінювання використовувалися з певною адаптацією до умов України та конкретних цілей оцінки

ЧАСТИНА 2. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ З РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНКИ: ПІСЛЯ 2015 РОКУ УКРАЇНА ДОБИЛАСЯ ЗНАЧНОГО ПОСТУПУ В УДОСКОНАЛЕННІ УДІ, АЛЕ ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НЕВИСОКОЮ

WORLD BANK GROUP
Governance

РЕЙТИНГИ ОЦІНКИ В РОЗРІЗІ ФУНКЦІЙ І ПОКАЗНИКІВ

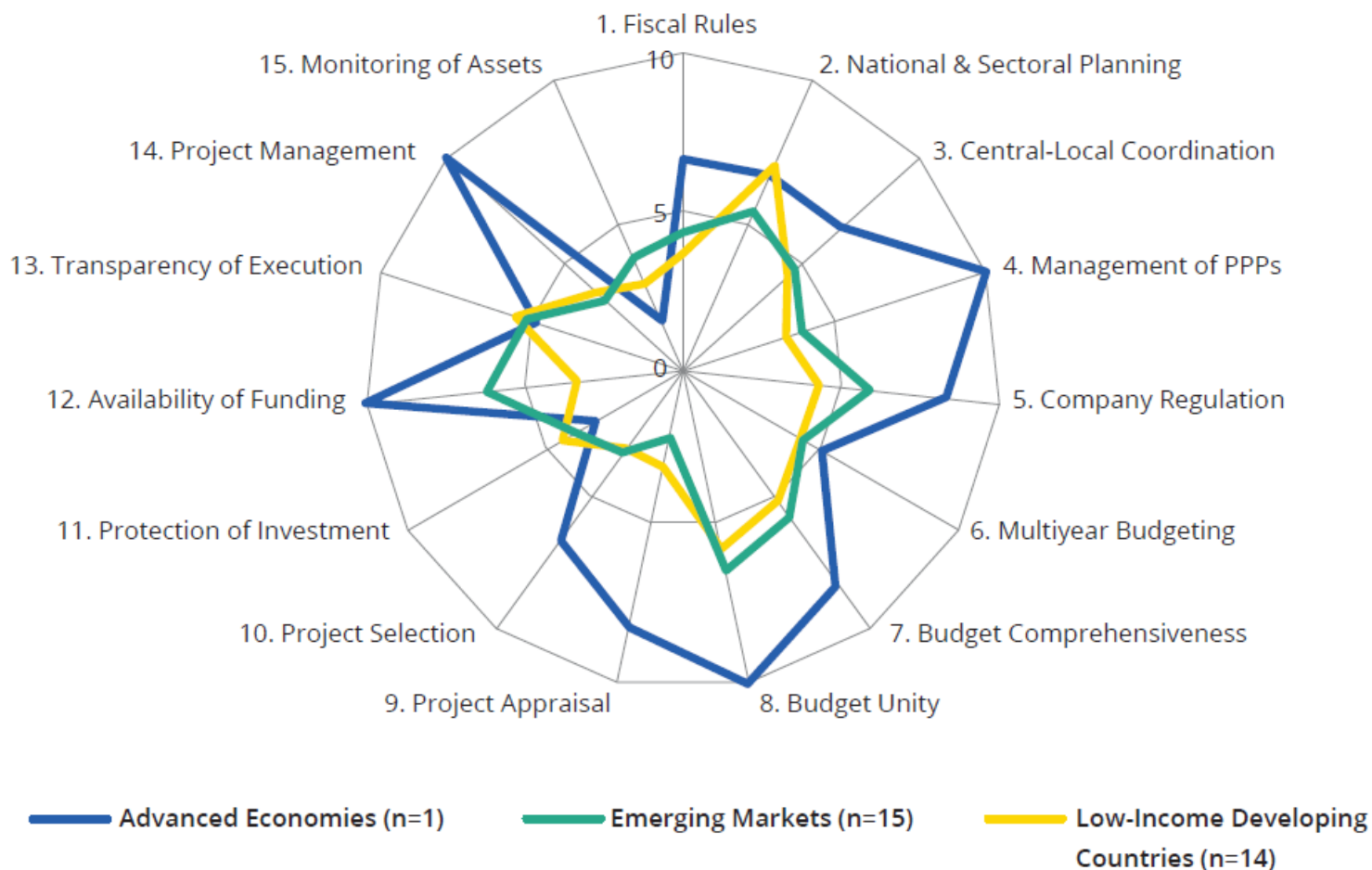
1. Guidance & screening	2. Formal appraisal	3. Appraisal review	4. Selection & budgeting	5. Implementation	6. Adjustment	7. Service delivery	8. Evaluation
Sector analysis and planning	Formal project appraisal procedures and guideline	Independent review of appraisal	Project selection & budgeting	Procurement	Project adjustment	Control, monitoring and reporting: financial and service delivery performance	Scope, nature and follow-up of external audit and ex post evaluation
Strategic plans & investment guidance, project development and preliminary screening	Project appraisal capacity		Multi-year budgeting	Project implementation management		Service delivery	Legislative scrutiny of external audit reports
	Screening and selection of feasibility studies		Comprehensive capital budget	Control, monitoring & reporting: physical and financial milestones			
			Comprehensiveness and degree of public/parliamentary access to capital budget information	Project handover, asset registration and completion review			
			Development and capital budget execution rates: Aggregate expenditure outturn compared to adjusted original budget on a commitment basis				
			Composition of development and capital expenditure outturn compared to adjusted original budget on a commitment basis				
			Project completion time and cost variances for completed projects				
			Stock and monitoring of capital expenditure arrears				

A
B AND B+
C AND C+
D AND D+

ПОКАЗНИКИ УКРАЇНИ НЕ НАДТО ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ ВІД КРАЇН-АНАЛОГІВ

ОСНОВНІ СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ

Сильні сторони

- Завдання та обов'язки встановлено змінами та доповненнями, внесеними до Бюджетного кодексу у 2015 році
- Прозорі процедури оцінки та добору, незалежна експертиза, регулярний моніторинг і структуроване коригування (Постанова №571)
- Основні процедури моніторингу (2016 рік)
- Методичні рекомендації з розробки державних інвестиційних проєктів (2017 рік)
- Реформи у сфері публічних закупівель

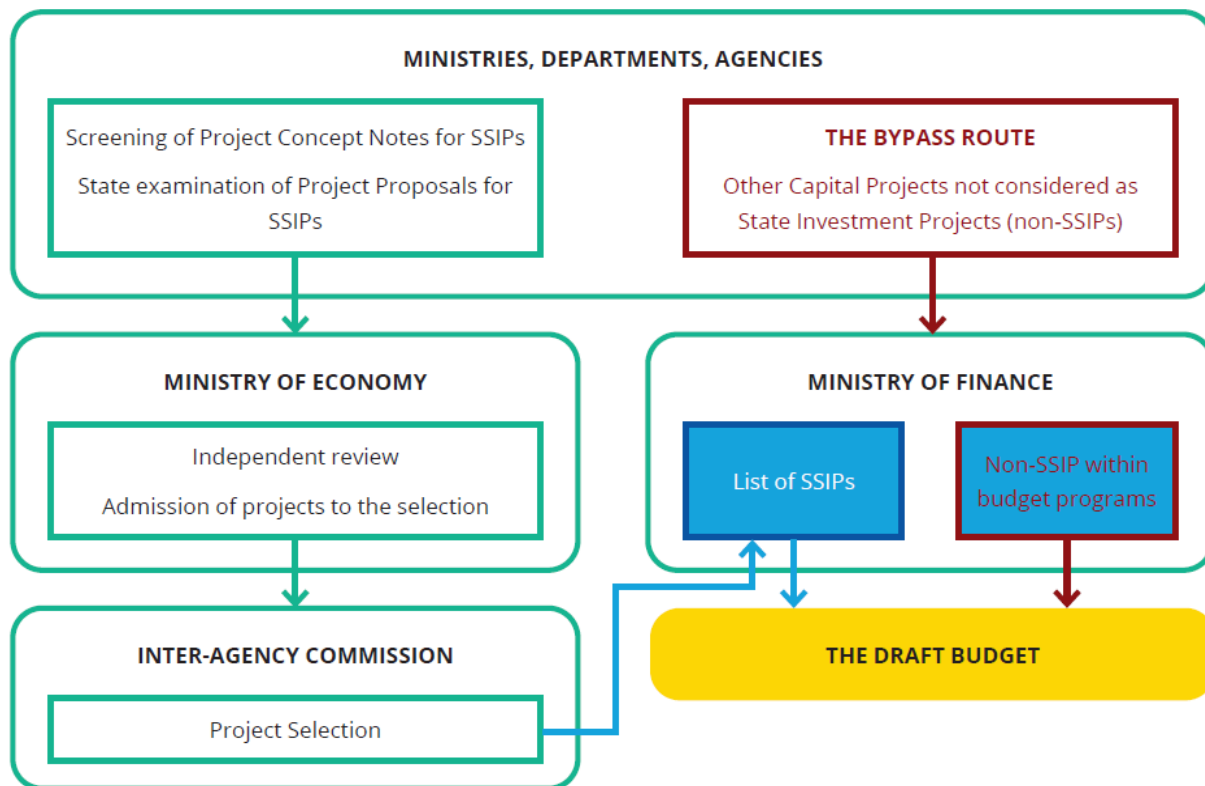
Слабкі сторони

- Двозначна нормативно-правова база та відсутність сильного «наглядача»
- Фрагментованість процесів і процедур залежно від джерела фінансування та типа активу
- Дефіцит спроможності виконувати належну діагностику
- Слабка орієнтація на стратегію
- Досі сприятливі умови для корупції
- Дефіцит кваліфікованих працівників і брак автоматизації процесу

ОБХІДНИЙ ШЛЯХ: ОСНОВОПОЛОЖНА ПРОБЛЕМА

РОЗВ'ЯЗАННЯ:

- СУВОРЕ ВИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ
- УНІФІКАЦІЯ ПРОЦЕДУР І НАЯВНІСТЬ ЄДИНОГО ШЛЯХУ ДОСТУПУ
- НАЯВНІСТЬ ПОВНОВАЖЕНЬ У «ВАРТОВОГО»

ЧАСТИНА 3. ОЦІНКА ЗА ФУНКЦІЯМИ УДІ: СЛАБКІ СТОРОНИ, ЯКІ НЕОБХІДНО УСУНУТИ, БУЛО ВИЯВЛЕНО В УСІХ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЯХ УДІ

ВИКЛИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ: СТРАТЕГІЧНІ НАСТАНОВИ

Основні виклики

- Аналітична спроможність зі стратегічного аналізу
- Недостатність стратегічних настанов для ідентифікації проєктів і визначення їхньої пріоритетності
- Нерівномірне застосування скринінгу до проведення оцінки

Рекомендації

- Удосконалення практики галузевого планування та аналізу на рівні міністерств
- Національна стратегія інвестицій в інфраструктуру: довгострокова/оновлювана
- Зміцнення етапу розробки концепції проєкту

ВИКЛИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ: ОЦІНКА ТА РОЗГЛЯД

Основні виклики

- Чимала частка проєктів не проходять офіційної оцінки («обхідний шлях»)
- Відсутність детальних методичних рекомендацій і спроможності для проведення оцінки
- Конфлікт інтересів у процесі незалежного рецензування оцінок

Рекомендації

- Припинити «приховування» інвестиційних проєктів у ширших бюджетних програмах
- Мінекономіки має вдосконалити загальні рекомендації щодо оцінки проєктів
- Міністерства мають розробити рекомендації, що враховують специфіку галузей (і узгоджені з рекомендаціями Мінекономіки)
- Мінекономіки має організовувати навчання на регулярній і постійній основі
- Налагодити стійкий незалежний розгляд, що спирається на зовнішній досвід фахівців

ВИКЛИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ: ВІДБІР І БЮДЖЕТУВАННЯ

Основні виклики

- Проєкти потрапляють до бюджету без достатньої діагностики
- Бюджетна документація та фінансова звітність недостатньо інформативні для адекватного розгляду.

Рекомендації

- Офіційно закріпити за Мінфіном функцію «вартового», надавши йому повноваження забезпечувати дисципліну
- Долучати до бюджету повний перелік державних інвестиційних проєктів із повною інформацією про витрати
- Суворіше дотримуватись правила 70% по відношенню до проєктів, що вже виконуються
- Запровадити повнішу систему фінансового звітування включно зі звітуванням про інвестиції ДП, які одержують підтримку з державного бюджету

ВИКЛИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ: РЕАЛІЗАЦІЯ ТА КОРИГУВАННЯ

Основні виклики

- Неформальний елемент у механізмах реалізації проєктів
- Фрагментарне та неповне звітування про поступ
- Неповне (часто лише на папері) здійснення контролю за загальними витратами
- До системи не інтегроване врахування винесених уроків
- Реалізація проєктів, що «збилися з графіка» без повторного розгляду доцільності їх продовження

Рекомендації

- Мінекономіки має запровадити «наскрізні» методичні рекомендації з управління проєктами
- Міністерства мають затвердити відповідні методичні рекомендації
- Удосконалити систему моніторингу з відстежуванням поступу в реалізації по відношенню до загальних витрат, графіка реалізації та фізичних віх реалізації проєкту
- Запровадити автоматизацію управління проєктами в цілому
- Офіційно закріпити вимогу про аналітичні огляди завершених виконанням проєктів
- Удосконалити механізм повторної оцінки проєктів із суворим застосуванням тригерів і ухваленням офіційних рішень на підставі проведеного аналізу

ВИКЛИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ: НАДАННЯ ПОСЛУГ І РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Основні виклики

- Складно з'ясувати, чи забезпечують реалізовані проєкти надання послуг планової якості у плановому обсязі
- Різний рівень внутрішнього аудиту у міністерствах
- Ретроспективний аналіз не має інституційного оформлення
- Двозначність обов'язків з зовнішнього аудиту проєктів

Рекомендації

- Мінекономіки має запровадити моніторинг операційних показників
- Міністерства мають повністю укомплектувати підрозділи внутрішнього аудиту та покращити реагування на висновки
- Розробити та забезпечити ресурсами об'єктивний процес ретроспективного аналізу ефективності, результативності та впливу
- Держаудитслужба та Рахункова палата мають координувати свою діяльність для уникнення дублювання
- Покласти на Рахункову палату функцію зовнішнього аудитора інвестиційних проєктів
- Проводити зовнішній аудит окремих великих проєктів після їх завершення, а також вибірки проєктів (на основі ризику) під час їх реалізації

ЧАСТИНА 4. ПОВОЄННА ВІДБУДОВА: ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ ПРИЗВЕЛА ДО РАДИКАЛЬНИХ ЗМІН У МАСШТАБІ ТА ХАРАКТЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОТРЕБ

WORLD BANK GROUP
Governance

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ ДЛЯ УДІ

Експоненційне зростання потреб в інвестиціях

Радикальне падіння фіскальної спроможності

Посилення залежності від донорів

Дефіцит навичок і загострення обмежень спроможностей

Збільшення витрат, зумовлених неефективністю УДІ

Релокація людей та економічної діяльності: тимчасова чи постійна?

Переорієнтація ланцюжків постачання на захід з урахуванням політичних реалій

Відбудова як інструмент розбудови довіри

Нагоди для корупції

РЕФОРМУВАННЯ УДІ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Зумовлені війною руйнування та повоєнна відбудова не змінюють основних засад УДІ, але впливають на темпи та послідовність реалізації рекомендацій, поданих за результатами основної оцінки

Планування та бюджетування

- Запровадити динамічну стратегію відбудови на короткострокову та середньострокову перспективу
- Застосувати критерії скринінгу концепцій, що віддзеркалюють нові політичні, демографічні та економічні реалії воєнного та повоєнного часу, і враховують довгострокові тенденції
- Запровадити спрощені, але надійні процедури та методи оцінки з подальшим суворим незалежним рецензуванням оцінок
- Програму проєктів відбудови слід формувати в межах реалістичного середньострокового фінансового плану, з забезпеченням повного фінансування проєктів від початку до кінця

РЕФОРМУВАННЯ УДІ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Реалізація та експлуатація

- Практикувати гнучкі закупівлі, не жертвуючи вже наявними досягненнями
- Віддавати пріоритет зміцненню процедур і методів управління проєктами відбудови
- Уніфікувати моніторинг програми відбудови
- Запровадити систематичний зовнішній аудит проєктів відбудови
- Забезпечити якомога скоріше врахування уроків та зворотного зв'язку за результатами виконаних проєктів

ПОСЛІДОВНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ УДІ

Після етапу надзвичайної ситуації відбудова потенційно може стати каталізатором поглиблення реформ УДІ

Передумови для
відновлення
інфраструктури

Короткострокові
пріоритети
реформування та
пріоритети
реформування на
повоєнний час

Основні пріоритети
реформування УДІ
на середньо- та
довгострокову
перспективу

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ

